

ĠAWASHA SORTLARÍNDÁ 1000 DANA SHIGIT AWIRLIĠÍ HÁM BIR GÓREKTEGI ÓNIMDI SALISTIRIW

Djarasov Aydos Djarasovich

Qaraqalpaqstan awıl xojalıǵı hám agrotexnologiyalar institutı

1 – kurs magistrantı

E-mail: djay26912@gmail.com

Seytmusaev Abat Idirisovich

Qaraqalpaqstan awıl xojalıǵı hám agrotexnologiyalar institutı

a.x.i.k docent

ANNOTACIYA

Biz maqalamızda ġawasha sortlarında mıń dana shigit awırlıǵın hám de bir górektegi ónimdi arnawlı tárezi járdeminde ólshep alamız. Shıqqan nátiyjeler arqalı usı belgiler menen ġawasha sortların ózara salıstıramız.

Gilt sózler: ġawasha sortları, górek, shigit, arnawlı tárezi, labaratoriya xanası hám taǵı basqa.

COMPARISON OF THE WEÍGT OF 1000 COTTON SEED AND THE YÍELD PER UNRÍPE COTTON BELL IN COTTON SORTS

ABSTRACT

In this article, we will measure the weight of 1000 cotton seeds and the yield of one unripe cotton bell in cotton through using a special scale. Based on the obtain results, we will compare cotton sorts with these characters.

Key words: the sorts of cotton, unripe cotton bell, cotton seed, special scale, laboratory room etc.

Mámleketimizde xalq sanınıń artıp barıwı menen sheklengen resurslardan maqsetke muwapiq paydalanıw hámde xalqı azıq-awqat ónimleri menen tolıq

táminlew ushın awıl xojalıǵı xızmetkerleri eginlerdiń jańa sortların jaratıw hámde diyxanshılıqtı bunnan bilayda rawajlandırıwǵa tuwrı kelmekte. Házirgi zaman awıl xojalıǵı sortlarına jańa talaplar qoymaқта. Bizge belgili bolǵanıday selekciya

jetiskenlikleri arqalı awıl xojalıǵı eginleriniń ónimdarlıǵın 30 % asırıwǵa boladı. 15 % ónimdarlıq jaqsı agrotexnikaǵa hám 15% bolsa tuqıngershilik jumıslarına baylanıslı eken.

Mámleketimizde awıl xojalıǵın, solardan ǵawasha selekciyası hám tuqıngershiliginiń jetilisiwi, onıń rawajlanıwında 1996-jıl 29-avgusttaǵı «Tuqıngershilik haqqında»ǵı, 1996-jıl 30-avgusttaǵı «Selekciya jetiskenlikleri haqqında»ǵı Ózbekstan Respublikası nızamlarınıń baspa sòzde jariyalanıwı hám àmelge engiziliwi úlken àhmiyetke iye. Seleksiya jumıslarında bolsa sort jaratıw ushın baslanǵısh materialdı jaqsı tańlaw úlken àhmiyetke iye. Jaratılǵan sort bolsa jergilikli klimat sharayatqa maslasqan hám joqarı zúráátli bolıwı kerek.

Sol tiykarda tájriybemizdiń maqseti ǵawasha sortların jaratıw ushın qimbat bahalı baslanǵısh material tańlaw esaplanadı. Usı maqsetke erisiw ushın bolsa aldımızǵa tómenдеgi wazıypalardı qoydıq.

- Ǵawasha sortlarında xojalıq bahalı belgilerin anıqlaw
- Anıqlanǵan nátiyjelerdi hár bir sortta óz-ara salıstırıp úyren

Izzertlew usılı-labaratoriya usılı. Tájiriybede ǵawashanıń C-4727, T-1805, Mańıt-1, Ravnaq-1, Sultan, Shımbay-5018 sortları úyrenildi. . Atız usilinda tájriybeler Qaraqalpaqstan Respublikası Oraylıq rayonlarınıń biri Nókis rayonu aymaǵında (Ózbekstan Respublikası Prezidenti janındaǵı Aral boyı xalıqaralıq innovaciya orayı) ótkerildi. Tájriybe maydanı ortasha dárejede shorlanǵan, jer astı izey suwları 1,70 – 2 m tereńlikte jaylasqan. Labaratoriyalıq tájriybeler bolsa Qaraqalpaqstan awıl xojalıǵı hám agrotexnologiyalar instituti labaratoriya xanasında ótkerildi.

Izzertlew nátiyjeleri sonı kórsetti: mın dana shigit awırlıǵı boyınsha C – 4727 hám T - 1805 sortlarında shigit awırlıǵı bir qansha joqarı (109,1 – 104,9), eń tómen kórsetkish bolsa Mańǵıt – 1 hám Rabnaq – 1 sortlarına tiyisli boldı (99,01-100,8), qalǵan Shimbay-5018 hám Sultan sortları ortasha kórsetkishti kórsetti (101,1-101,9).

Bir túptegi górek ónimi boyınsha sortlar 4 terimde ólshendi hám olardıń ortasha kórsetkishi alındı. Buǵan kóre eń joqarı awırlıǵı iye T-1805 hám Rabnaq-1 sortları boldı (6,42-6,21), eń tómen kórsetkishti C-4727 hám Sultan sortları kórsetti (5,73-5,81). Mańǵıt-1 hám Shimbay-5018 sortları ortasha kórsetkishke iye boldı (6,03-5,87).

Juwmaqlap aytqanda, mın dana tuqım awırlıǵı boyınsha C-4727 hám T-1805 sortları bir qansha joqarı awırlıǵı iye, bir górektegi ónim boyınsha T-1805 hám Rabnaq-1 sortları jaqsı nátiyjege iye boldı. Bul bolsa joqarıdaǵı sortlar ústinde ótkeriletuǵın tájiriybeler unamlı nátiyjeler beretuǵınlıǵın kórsetedi.

PAYDALANILGAN ÁDEBIYATLAR: (REFERENCES)

1. Орипов Р, Остонов С. Пахтачилик. Самарканд. 2005.
2. Ismaylov U.E. Diyqanshılıq ilim izertlew tiykarları menen. NÓKIS.

«BILIM». 2015.

Internet materialları

www.ziyonet.uz

www.edu.uz.

www.agro.uz

